

ΟΙ ΔΙΑΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ.

Τα ρήματα ως προς τη διάθεσή τους είναι **ενεργητικά**, **παθητικά**, **μέσα** και **ουδέτερα**.

Ας δούμε τι φανερώνουν σε κάθε περίπτωση:

ΡΗΜΑΤΑ	ΦΑΝΕΡΩΝΟΥΝ ΟΤΙ:	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Ενεργητικά	Το υποκείμενο ενεργεί.	Ο μαθητής διαβάζει. Η Μαρία στρώνει το κρεβάτι. Ο υπάλληλος εργάζεται.
Παθητικά	Το υποκείμενο παθαίνει κάτι.	Οι μαθητές τιμωρήθηκαν από το δάσκαλο. Το νερό της λίμνης πάγωσε από το κρύο.
Μέσα	Το υποκείμενο ενεργεί και η ενέργεια γυρίζει στο ίδιο.	Η Μαρία ντύνεται. Κοίταξε τον εαυτό της στον καθρέφτη.
Ουδέτερα	Το υποκείμενο ούτε ενεργεί ούτε δέχεται κάποια ενέργεια, αλλά βρίσκεται σε μια κατάσταση.	Τα παιδιά πεινούν. Ο Βασίλης κοιμάται.

Δεν πρέπει να συγχέουμε τη **φωνή** με τη **διάθεση** του ρήματος. Η φωνή αναφέρεται στη **μορφή** του ρήματος ενώ η διάθεση στη **σημασία** του ρήματος.

- μπορεί ένα ρήμα να είναι ενεργητικής φωνής και παθητικής διάθεσης ή και το αντίθετο.

Έπαθε μεγάλο κακό.

Ο Μάνος **εργάζεται** σκληρά.

- Μπορεί ένα ρήμα στην ίδια φωνή άλλοτε να είναι ενεργητικής και άλλοτε παθητικής διάθεσης, ανάλογα με τα συμφραζόμενα.

Το παιδί **έσκασε** το μπαλόνι.

Το μπαλόνι **έσκασε** από τα' αγκάθια.

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ-ΠΟΙΗΤΙΚΟ ΑΙΤΙΟ.

Παθητική σύνταξη έχουμε όταν διατυπώνουμε ένα νόημα με ρήμα παθητικής διάθεσης.

Το **ποιητικό αίτιο** συναντάται στην παθητική σύνταξη και είναι το προθετικό σύνολο που φανερώνει το πρόσωπο, το ζώο ή το πράγμα από το οποίο παθαίνει κάτι το υποκείμενο.

Το ποιητικό αίτιο εκφέρεται ως εξής:

- α. από + αιτιατική κατηγορήθηκε από τους συναδέλφους του.
- β. σε + αιτιατική είναι αγαπητός σε όλους.
- γ. με + αιτιατική η ιστορία της Ελλάδας είναι γραμμένη με αίμα.
- δ. ενωμένο ως α' συνθετικό με μετοχές παθητικού παρακειμένου.
Ήταν ηλιοκαμένος. (καμένος από τον ήλιο)

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΣΕ ΠΑΘΗΤΙΚΗ.

A. όταν το ρήμα είναι μονόπτωτο:

- ✓ το ενεργητικό ρήμα τρέπεται σε παθητικό του ίδιου χρόνου
- ✓ το υποκείμενο του ενεργητικού ρήματος γίνεται ποιητικό αίτιο
- ✓ το αντικείμενο του ενεργητικού ρήματος γίνεται υποκείμενο του παθητικού ρήματος.

Πχ. Η βουλή ψηφίζει τους νόμους. (ενεργητική σύνταξη)

Υ Ρ Α

Οι νόμοι ψηφίζονται από τη βουλή (παθητική σύνταξη)

Υ Ρ Π.Α.

B. όταν το ρήμα είναι δίπτωτο:

- ✓ το ενεργητικό ρήμα τρέπεται σε παθητικό του ίδιου χρόνου.
- ✓ το υποκείμενο του ενεργητικού ρήματος γίνεται ποιητικό αίτιο
- ✓ το άμεσο αντικείμενο του ενεργητικού ρήματος γίνεται υποκείμενο του παθητικού ρήματος
- ✓ το έμμεσο αντικείμενο του ενεργητικού ρήματος παραμένει όπως είναι ή τρέπεται σε εμπρόθετο αντικείμενο.

Πχ. Ο δάσκαλος μοίρασε βιβλία στους μαθητές. (ενεργητική σύνταξη)

Υ Ρ Αμ.Α Εμμ.Α

Βιβλία μοιράστηκαν στους μαθητές από το δάσκαλο.

Υ Ρ Α Π.Α

Κατά τη μετατροπή της παθητικής σύνταξης σε ενεργητική ακολουθείται αντίστροφη πορεία:

Η γη θερμαίνεται από τον ήλιο. (παθητική σύνταξη)

Υ Ρ Π.Α

Ο ήλιος θερμαίνει τη γη. (ενεργητική σύνταξη)

Υ Ρ Α